

Toolbox Integriteit:
**Handreiking Integriteit
van bestuurders**

Inleiding

Bestuurders van waterschappen moeten zich houden aan wettelijke integriteitsregels. Deze regels gelden voor leden van het algemeen bestuur, leden van het dagelijks bestuur en de voorzitter. De belangrijkste regels staan in de Waterschapswet en de Algemene wet bestuursrecht. De regels helpen om belangenverstrengeling te voorkomen. Ze zorgen ervoor dat persoonlijke belangen, nevenfuncties of zakelijke relaties geen invloed hebben op besluiten van het waterschap.

In dit document lees je meer over:

- functies die niet samengaan met het bestuurslidmaatschap;
- het openbaar maken van nevenfuncties;
- handelingen die bestuurders niet mogen verrichten;
- de gedragscode;
- de eed of belofte;
- geheimhouding;
- deelname aan overleg en besluitvorming;
- de rol van de voorzitter bij bestuurlijke integriteit.

De Waterschapswet maakt onderscheid tussen leden van het algemeen bestuur, leden van het dagelijks bestuur en de voorzitter. Daardoor gelden niet voor iedereen precies dezelfde regels. Hieronder staan de belangrijkste onderwerpen in begrijpelijke taal.

Integriteit van bestuurders in één oogopslag		
Onderwerp	Waar gaat het om?	Waarom is dit belangrijk?
Onverenigbare functies	Sommige functies mag een bestuurder niet combineren met het bestuurslidmaatschap.	Dit voorkomt belangenverstrengeling.
Nevenfuncties	Bestuurders maken hun andere functies openbaar. Die functies mogen hun bestuursrol niet belemmeren.	Dit zorgt voor openheid en vertrouwen.
Verboden handelingen	Bestuurders mogen hun positie niet gebruiken voor persoonlijk voordeel.	Dit beschermt onafhankelijke besluitvorming.
Geheimhouding	Informatie blijft alleen geheim als daar een goede reden voor is.	Dit beschermt gevoelige informatie en vraagt om een zorgvuldige afweging.
Besluitvorming	Heeft een bestuurder een persoonlijk belang? Dan neemt hij of zij niet deel aan overleg of besluitvorming.	Dit voorkomt de schijn van partijdigheid.

Funcities die niet samengaan met het bestuurslidmaatschap

Een bestuurder mag sommige functies niet combineren met een functie in het algemeen bestuur of dagelijks bestuur. De wet noemt dit onverenigbare functies.

Deze regel bestaat omdat de kans op belangenverstrengeling dan te groot is. Een bestuurder moet onafhankelijk kunnen handelen en besluiten nemen in het belang van het waterschap.

Nevenfuncties

Leden van het algemeen bestuur maken hun nevenfuncties openbaar. Zo kan iedereen zien welke andere functies zij hebben.

Voor leden van het dagelijks bestuur en voor de voorzitter geldt nog een extra regel. Zij mogen geen nevenfunctie hebben die hun bestuursfunctie in de weg staat. Een nevenfunctie mag dus geen invloed hebben op de tijd, aandacht of onafhankelijkheid die nodig is voor het bestuurswerk.

Verboden handelingen

De wet noemt ook handelingen die bestuurders niet mogen verrichten. Het gaat vooral om situaties waarin een bestuurder voordeel kan halen uit zijn of haar positie.

Denk bijvoorbeeld aan bepaalde zakelijke afspraken met het waterschap. In sommige gevallen kunnen gedeputeerde staten hiervoor toestemming geven. Overtreedt een bestuurder deze regels? Dan kan dat gevolgen hebben op grond van de Kieswet.

Gedragscodes

Het algemeen bestuur stelt een gedragscode vast. Deze gedragscode geldt voor:

- leden van het algemeen bestuur;
- leden van het dagelijks bestuur;
- de voorzitter.

Het algemeen bestuur bepaalt zelf hoe de gedragscode eruitziet. De gedragscode moet wel passen binnen de wet. Omdat de rollen van bestuurders verschillen, kan het verstandig zijn om in de gedragscode duidelijk onderscheid te maken tussen deze groepen.

Eed of belofte

Voordat leden van het algemeen bestuur aan hun functie beginnen, leggen zij de wettelijk voorgeschreven eed of belofte af.

Daarmee verklaren zij onder meer dat zij geen giften, gunsten of beloften hebben gedaan om hun functie te krijgen. Een eed heeft een religieuze vorm. Een belofte heeft een niet-religieuze vorm. De eed of belofte kan ook in het Fries worden afgelegd.

Geheimhouding

Een waterschap kan geheimhouding opleggen op stukken of informatie uit vergaderingen. Dat mag alleen als daar een goede reden voor is.

Daarom moet het waterschap steeds een zorgvuldige belangenafweging maken. Het belang van geheimhouding moet opwegen tegen het belang van openbaarheid. Wie een opgelegde geheimhoudingsplicht schendt, kan strafbaar zijn.

Deelname aan overleg en besluitvorming

Een waterschap moet besluiten zorgvuldig en zonder willekeur nemen. Daarom mag een bestuurder niet deelnemen aan overleg of besluitvorming over een onderwerp waarbij hij of zij een persoonlijk belang heeft.

Dat geldt ook als de schijn van belangenverstrengeling kan ontstaan. Dit sluit aan bij de Algemene wet bestuursrecht. Daarin staat dat een bestuursorgaan zijn taak zonder vooringenomenheid moet uitvoeren.

Beslisroute bij mogelijk persoonlijk belang		
Stap	Vraag	Actie
1	Raakt het onderwerp mijn persoonlijke, financiële of zakelijke belang?	Bespreek dit op tijd en open.
2	Kan de schijn ontstaan dat ik niet onafhankelijk ben?	Kijk niet alleen naar de feiten, maar ook naar hoe dit overkomt.
3	Is het passend dat ik meepraat of meebeslis?	Neem bij twijfel niet deel aan overleg en besluitvorming.
4	Is extra uitleg of advies nodig?	Raadpleeg de gedragscode, de voorzitter of juridisch advies.

Rol van de voorzitter

De voorzitter heeft een bijzondere verantwoordelijkheid voor de bestuurlijke integriteit van het waterschap. De voorzitter kan:

- integriteitsdilemma's bespreekbaar maken;
- bestuursleden adviseren;
- bestuursleden begeleiden;
- onderzoek laten doen als dat nodig is.

Rollen bij bestuurlijke integriteit

Rol	Belangrijkste aandachtspunt
Algemeen bestuur	Stelt de gedragscode vast en let op open en zorgvuldige besluitvorming.
Dagelijks bestuur	Beoordeelt nevenfuncties zorgvuldig en voorkomt dat deze de bestuursfunctie hinderen.
Voorzitter	Maakt integriteitskwesaties bespreekbaar, begeleidt bestuursleden en laat zo nodig onderzoek doen.
Individuele bestuurder	Is open over belangen, nevenfuncties en mogelijke dilemma's.

Deze tekst geeft een algemene uitleg van de belangrijkste integriteitsregels. In concrete situaties blijft het belangrijk om de wetgeving, de eigen gedragscode en eventueel juridisch advies te raadplegen.

Disclaimer

A&O Waterschappen heeft deze handreiking in 2026 met zorg samengesteld. Organisaties blijven zelf verantwoordelijk voor de toepassing ervan in hun eigen praktijk. A&O Waterschappen is niet aansprakelijk voor de gevolgen van het gebruik of de toepassing van deze handreiking.

Colofon

A&O Waterschappen

Den Haag, september 2026

Eindredactie Erika Nehmelman | A&O Waterschappen

Fiona Janssen | A&O Waterschappen

Vormgeving Derk Bettonviel | Bureau Bettonviel

Fotografie Kees Winkelman | Fotobeeldbank A&O Waterschappen

© A&O Waterschappen | 2026

A&O Waterschappen

Zuid-Hollandlaan 7

2596 AL Den Haag

06 31 93 10 44

info@aenowaterschappen.nl

www.aenowaterschappen.nl

VERENIGING
WERKEN VOOR
WATERSCHAPPEN

